

ÁTJÁRÓK

2022-1-HU01-KA210-ADU-000083157

MESETÁR

Kiadvány melléklet

TARTALOM

1. Jégen fonó lányok – <i>Finn népmese</i>	3
2. Farkas szempillái – <i>Japán népmese</i>	6
3. Királylány a lángpalotában – <i>erdélyi szász népmese</i>	13

1. A jégen fonó lányok

Élt egyszer egy ember meg egy asszony. Volt nekik egy lányuk. De a halál korán elvitte az asszonyt. Ekkor az apa másodszor is megnősült, a gonosz Szüőjätär vette feleségül.

Szüőjätärnek gyereke született, leány volt az is. Ettől a naptól kezdve a gonosz boszorkány gyűlölte és üldözte mostohalányát.

A két lány egymás mellett nőtt fel, de Szüőjätär kínoztta a mostohalányát, mivel szép és bájos volt, saját lánya pedig mocskos, és rút ábrázatú.

Eljött a tél, és a tavak jégbe burkolódtak. Ekkor Szüőjätär a partnál csákánnyal léket vágott a jégbe, és a közelébe ültette a lányait fonni. Az édeslányának igazi selyemguzsalyt adott, a mostohalányának pedig csak mohát rakott a guzsalyára.

- Üljetek itt le - mondta -, és fonjatok szépen. De vigyázzatok! Akinek a guzsalya begurul a tóba, annak utána kell mennie, meg kell keresnie.

A lányok leültek és fontak. Igen ám, de a széplány guzsalya egyszer csak levált, és beleesett a lékbe. Szüőjätär, aki csak erre várt, megparancsolta, hogy hozza fel a vízből. A leány sírt, sírdogált, hogy is merüljön bele a tó fagyos vizébe, mikor úgy retteg a jéghideg víztől. De hiába sírdogált! Szüőjätär parancsának engedelmeskednie kellett.

Mit tehetett a leány? Beleugrott a jeges vízbe. Ám ahogy alámerült, ritka szép, széles út nyílt meg előtte. És a leány megindult az úton, de olyan könnyedén, szinte repülve, mintha nem is a lába vitte volna.

Egy idő múltán házféléhez ért.

De háznak mégsem lehetett mondani, mert annak túl nagy volt, palotának meg túl kicsi. Belépett az ajtón, és szép jó napot-tal köszönt.

A szobában nem volt más, csak egy vén, horgasállú anyóka. Az anyó jóindulatúan kérdezte.

- Ki vagy te, és hogy kerülsz ide, lányom?

- Szegény szerencsétlen lány vagyok. A felső világból jöttem - mondta a lány, és elmesélte, hogyan esett guzsalya a lékbe, miként parancsolta meg a mostoha anyja, hogy bukjon le a vízbe, megkeresni a guzsalyt.

Azután munkát és ennivalót kért az anyótól.

- Hát bizony elkelve nékem egy szolgálóleány, mivel már igen megvénültem - mondta az anyó -, nemigen bírom már a munkát. De tudsz-e dolgozni? Értesz-e valamihez?

- Igazat szólva, nem sok dologra tanított meg a mostohám - felelte a lány. - De megteszek mindent, ami tőlem telik, hogy meg szolgáljam a jóságát.

- No, ha értesz egy kicsit a munkához - szólt ekkor az anyó -, először is takarítsd ki a tehénistállót!

A leány nekifogott a munkának, és úgy kitakarította a tehénistállót, hogy ragyogott a tisztaságtól. Felemelte a tehenek lábát, ledörzsölte, lekefélté patáikat, mindent letörölgetett, még a legügyesebb béres se csinálta volna különben. Csak akkor tért vissza a szobába, mikor az istálló már ragyogott. Ekkor újabb munkát kért az öregasszonytól.

- Ül csak le, pihenj meg egy kicsit, én meg járok egyet odakünn - mondta az anyó, és kiment a szobából. Saját szemével akarta látni, hogy takarította ki a lány a tehénistállót. Mikor meggyőződött róla, hogy az istálló tiszta és rendes, az anyó megkérdezte a teheneit:

- Milyen a szolgáló?

- Jó, nagyon jó - felelték a tehenek. Nem volt nekünk egész életünkben ilyen jó gondozónk. Lábunkat felemelte, patánkat letakarította, szőrünket jól megkefélté. Ez aztán a derék lány!

Jókedvre derült erre az anyó, bement a szobába, és így szólt a lányhoz:

- Az istállót gondosan kitakarítottad. Most, eredj és fűtsd be a fürdőházat.

A leány ment, befűtött a fürdőházba, nyírfavényigét hozott, hogy legyen az öreganyónak mivel lecsutakolni és felüdíteni a testét, és vizet hordott a patakból. Amikor mindennel elkészült, bement a szobába az öregasszonyhoz, és jelentette, hogy készen van a fürdő. Az anyó ekkor egy gyíkokkal telt kosarat nyomott a lány kezébe, és így szólt:

- Eredj, fürdesd meg a gyíkokat!

A lány ment, nem szabadkozott, nem haragudott, hanem rendesen ellátta a gyíkokat, egyenként megmosdatta őket, meggőzöltette őket a forró köveken, majd mindegyiket visszatette a helyére, visszament a házba, és átadta a kosarat az anyó kezébe.

Az anyó kis idő múltán megkérdezte a gyíkokat:

- Milyen a szolgáló?

- Nem volt nekünk egész életünkben ilyen jó gondozónk - válaszolták a gyíkok. - Szépen leporolt mindegyikünket, s aztán egyenként megfürdetett meleg vízben.

Az anyó ekkor két ládikót adott a lánynak, és így szólt:

- Eleget dolgoztál lányom, térj most haza. Fogadd el ezt a kis ládikót fáradozásod jutalmául.

A lány köszönetet mondott az anyónak, és útra kelt. A tóban ismét megnyílt előtte a szép széles út. A lány könnyedén haladt előre, s egy-kettőre elért a lékhez, felkapaszkodott és hazament.

A házban Szüőjätär éppen kalácsot süített. Egyszerre csak hallja: a kutya ugatni kezd az udvaron. Kinéz, hát a tó felé szimatol a kutya, arról jön valaki. Ahogy Szüőjätär ezt látja, kiszalad az udvarra, és megpróbálja lecsendesíteni a kutyát. De hiába kiált rá, hiába fenyíti, a kutya egyre csak ugat.

- Vau-vau, jön a gazda lánya, aranyládikó a kezében, ezüst ládikó a vállán!

Szüőjätärnak éppen kezében volt a sodrófa, azzal vágott egyet a kutya hátára:

- Miféle ostobaságokat ugatsz, te! Ezt ugasd: jön a gazda lánya, vasládikó a kezében, koporsó a vállán!

A kutya vonított egyet, de aztán mégsem engedelmeskedett, hanem megint csak azt ugatta, mint az imént.

- Vau-vau, jön a gazda lánya, aranyládikó a kezében, ezüst ládikó a vállán!

Hazaért a leány, bevitte a ládikókat a csűrbe. Amint felemeli a fedelüket, látja, hogy az egyik szültig van arannyal, a másik meg ezüsttel, úgy, ahogy a kutya ugatta. Amikor Szüőjätär a temérdek kincset megpillantotta, másodszor is elvitte a lányokat a jégre, odaültette őket fonni. Csakhogy most a saját lányának adott mohaguzsalyt, mostohalányának pedig selyemguzsalyt.

- Akinek a guzsalya elgurul, annak utána kell mennie a tóba, meg kell keresnie - figyelmeztette ismét a lányokat.

Ezúttal Szüőjätär lánya került bajba, az ő guzsalya pottyant bele a lékbe. Nem volt más választása, bele kellett merülnie a tó jéghideg vizébe. Húzódozott-sírdogált egy ideig, de aztán mégis beleugrott. Odalenn aztán feltárult előtte is a széles út, úgy, mint nemrégiben a mostohatestvére előtt.

Hamarosan előbukkant a se ház, se palota épület is. A lány belépett. Körül se nézett, jó napot se kívánt, csak letelepedett a lócára.

A szobában most is ott üldögélt a horgasállú anyóka. Az anyó beszédbe elegyedett a leánnyal:

- Ki vagy te és honnan jössz, gyermekem? - kérdezte tőle.

- Amonnan a felső világból - felelte a leány. - Nem fogadnál föl szolgálnak?

- Éppen szükségem volna szolgálóra - válaszolta az öreganyó. - De miféle munkához értesz?

- Érték én mindenhez - mondta büszkén a lány. - Akármiféle munkát rám bízatsz.

Öreganyó felfogadta hát a lányt szolgálnak. Adott is neki tüstént munkát:

- Eredj és takarítsd ki az istállót!

A lány kiballagott az istállóba. Igen ám, de szörnyen utálta a munkát, dühében nagy zajt csapott, dübörgött, csapdosott a kötelekkel, kupán verte a teheneket, még a padlót se takarította fel, minden szemetet ott hagyott.

Aztán visszasietett a szobába, és úgy ült ott ölbetett kézzel a lócán, mint aki minden munkáját elvégezte.

Az öregasszony látta a tétlenkedő lányt, és így szólt hozzá:

- Már elkészültél a munkával, lányom? Már kitakarítottad az istállót? Megyek, megnézem, hogyan dolgoztál.

Az anyóka kiment az istállóba, de ott szokatlan látvány fogadta: a tehenek keservesen bögtek, panaszkodtak asszonyuknak. Az meg töviről hegyire tudni akarta, hogy s mint történt a dolog. Megkérdezte hát a teheneket:

- Milyen a szolgáló?

- Még azt kérde, milyen a szolgáló? - felelték a tehenek. - Semmittevő, lusta, kegyetlenül megvert minket az ostorral, fejünket ütötte-verte, lábunkat csapdosta, szemünket bökdöste. Ilyen a szolgáló!

Az anyó visszament a szobába, s megparancsolta a lánynak:

- Menj a fürdőházba, és fűts be! Fürdésre támadt kedvem.

A lány bement a fürdőházba, de nem sokat törődött a dologgal, épp csak lesúrolta a füstös deszkákat, aztán visszament a szobába, és jelentette, hogy kész a fürdő.

Az anyóka odaadta neki a gyíkokkal telt kosarat, és megparancsolta, hogy fürdesse meg őket, jó meleg vízben.

Hát nem megsértődött erre a gögös leány?

- Van is eszembe, hogy megfürdessem őket! - felelt. - Ki hallott még ilyent, hogy undok kis gyíkokat fürösztgessen az ember!

Hasztalan mérgelődött, szót kellett fogadni. Kivitte a gyíkokat a fürdőházba. De nem nagyon ügyelt a fürdetésükre, egyszerre vetette be mindet egy vederbe, aztán durván, vigyázatlanul lesúrolta, ledörzsölte őket. Végül visszadobálta a gyíkokat a kosárba. Aztán fogta a kosarat, és odavitte az öregasszonynak.

Sejtette már az anyóka, mi történt. De azért szép csöndesen megkérdezte a gyíkokat:

- Milyen volt a fürdő, milyen a szolgáló?

- Még kérdezed? -felelték a gyíkok sírva-nyögve. - Gonosz teremtés ez a te szolgád: farkunkat letörte, fejünket dühösen szorította, a fürdővíz nem volt meleg, a fürdőház meg csupa füst. Mihaszna lány ez, még arra sem való, hogy megfürdessen bennünket.

Ekkor az öreganyó sietve visszatért a szobájába, és így szólt a lánynak:

- Menj vissza oda, ahonnan jöttél, nincs többé szükségem rád. - Ezzel átnyújtott két ládikót a lánynak. - Vedd, munkád jutalmául. De ne vidd a csűrbe, amikor hazaérsz.

A lány tüstént útnak eredt a két ládikóval. A tóban ismét megnyílt a széles út, a lány elért a lékhez, felkapaszkodott, és elindult a ház felé.

A kutya megérezte jöttét, s ugatni kezdett.

- Vau-vau, jön Szüőjätär lánya, tüzes ládikó jobb kezében, kátrányos ládikó bal kezében.

Behallatszott a szobába a kutya ugatása. Szüőjätär meghallotta, kiszaladt az udvarra, megfenyítette a kutyát:

- Mit ugatsz, te? Bolondságokat? Azt ugasd, hogy: „Jön a gazdasszonyunk lánya, aranyládikó jobb kezében, ezüstdládikó bal kezében!”

- A kutya vonított egyet, mégsem engedelmeskedett, hanem megint csak ugatta:

- Vau-vau, jön Szüőjätär lánya, tüzes ládikó jobb kezében, kátrányos ládikó bal kezében!

Ekkor már a lány elért az udvarra, belépett, megmutatta anyjának a két ládikót, és így szólt:

- Ezt a két ládikót munkám jutalmául kaptam. A vénasszony megtiltotta, hogy bevigyem a csűrbe.

- Ha megtiltotta, hát ne vigyük be. Vigyük a gabonaszárítóba!

Bevitték a gabonaszárítóba. Türelmetlenül lesték, mit rejt a belsejük. Felcsapták a ládikó fedelét: az egyikből tűz csapott fel, a másikkól forró kátrány áradt kifelé. Ott pusztult el a két gonosz gabonaszárítóban.

Azóta békében él az apa meg a lánya, nem szűkölködnek semmiben, nincs, aki háborítaná nyugalmaikat.

- Finn népmese

2. Farkas szempillái

Egy faluban élt egyszer egy gazdag kovács, akinek egyetlen lánya volt, a vidám és kedves Akiko. Akiko anyja röviddel a kislány születése után meghalt, és a kovács újból megnősült, mert valakinek vezetnie kellett a nagy háztartást. A mostoha azonban fősvény és mogorva asszony volt, semminek sem tudott örülni, és nem szerette Akikót, főként azért, mert irigyelte vidám természetét és az ajkán állandóan játszó mosolyát. Alig cseperedett fel Akiko, a mostoha egyre több munkával terhelte meg, így aztán nemsokára a fiatal Akiko vezette az egész háztartást. A mostoha egész nap csak ült, és parancsokat osztogatott, de este, amikor a kovács hazajött, még ő panaszkodott Akikóra, hogy ezt meg azt rosszul csinálta. Akiko az igazságtalan szemrehányások hallatára mindig sírva fakadt, de másnapra már mindent elfelejtett, és vidáman végezte munkáját. A munka csak úgy égett a keze alatt, a szolgálókhoz mindig kedves volt, egyetlen rossz szót sem mondott nekik. Hiszen ő tudta a legjobban, milyen keservesen viseli el az ember az igazságtalanságot. Jószívűen és nyájasan bánt azzal a gyűlevész népséggel is, amelyből minden faluban bőven akad, kedves volt a vándorszerzetesekhez, koldusokhoz és koldusasszonyokhoz is. Házukból senki sem ment el üres kézzel, ha Akiko otthon volt. Az inasoknak is itt-ott a markukba nyomott egy rézpénzt a háztartásra kapott összegből. Akikót az egész háznép szerette, a kedvéért mindenki becsületesen dolgozott, és a kovácsnak jól ment a sora. De a zsugori és irigy mostoha rossz szemmel nézte ezt a virágzó gazdálkodást. Estéről estére több panaszt emelt Akiko ellen:

– Minden csavargóval szóba áll, hát így kell viselkednie egy jómódú családból származó lánynak? Meglátod, hogy minden vevődet elveszíted miatta.

Máskor meg ilyeneket mondott:

– Tönkretesz bennünket, az biztos. Ha csak egy percig nem ügyelek rá, szétszort mindent, ami a kezébe kerül. Könnyű neki osztogatni, hiszen maga egy garast sem hoz a házhoz. Mind a ketten koldusbotra jutunk, majd akkor megtudjuk, milyen jó szíve van a kislányunknak! – így rágalmazta folyton-folyvást Akikót. A kovács hitt a feleségének, tudta, hogy a pénzt nehéz megkeresni, és ő maga sem szívesen adta ki fölöslegesen. Akiko pedig sohasem védekezett a szemrehányások ellen. Csak lehajtott fejjel szomorúan állt, és a szemébe könnyek szöktek. De másnap már megint vidám dalolásától zengett a ház.

Nem hajlik a jó szóra, gondolta az apja, és a szíve lassan megkeményedett iránta. Végül, amikor újév előestéjén a mostoha nagy garral és sírva panaszkodott Akikóra, hogy az egész elkövetkező esztendőre szerencsétlenséget és bajt hozott a házukra, mert az ünnepi

pogácsa tésztáját a legfinomabb új rizsliszt helyett a régiből gyúrta, és ezzel minden bizonnyal megsértette a szerencse istenét, ő is nagyon megharagudott, és elkergette lányát a háztól.

Akiko szomorúan ballagott végig a falun. Az emberek az ünnepi előkészületekkel voltak elfoglalva, és nem törődtek azzal, mi történt a kovács máskor oly vidám lányával. Akiko csak ment egyenesen az úton, és elért a szomszéd faluba. Fázott, és nagyon éhes volt, de hiába próbált valahol szolgálatot találni, hogy egy kis ételhez és éjjeli szálláshoz jusson. Mindenki kíméletlenül elkergette háza küszöbéről. Mikor már annyira elfáradt és elgyengült, hogy alig bírt mozogni, bekopogott egy vendégfogadó kapuján.

– Fogadós úr, legyen szíves, adjon nekem valami meleg ételt, pénzem ugyan nincs, de zálogba adom bélelt kabátkámat.

– Ezt könnyű mondani, de mi lesz, ha a kabátkáért nem kapok semmit. Add ide, előbb eladom, és majd meglátjuk, mit kapok érte – felelte nyersen a fogadós.

A hiszékeny Akiko levetette bélelt kabátkáját, és könnyű kimonóban állt tovább a vendégfogadó tornácán. A fogadós tüstént el is küldte a szolgáját a kabátkával a zsibárushoz, és Akiko várta, hoz-e érte valamit. Sokáig állt ott, és egész testében remegett a hidegtől.

– Ha hoz a szolga néhány rézpénzt a zsibárustól, eszek valami meleget, és biztos marad még valami belőle a további útra – vigasztalta magát. – Lehet, hogy megkönyörülnek rajtam valahol, és adnak munkát meg szállást. Apám meg a mostohám pedig közben rádöbbennek, hogy ártatlanul bántottak. Ilyen igazságtalanság talán még sohasem történt a világon.

Akiko még nagyon sokáig várt. A fogadóba új vendégek érkeztek, szolgák és mindenesekek jöttek ki, de senki még csak ügyet sem vetett a tornácon kuporgó lánynak. Amikor Akiko már nem bírta elviselni a hideget, megint félénken beszólt a fogadósnak, nem mehetne-e be egy kicsit megmelegedni.

– Mit lábatlankodsz itt, te koldusfajzat! Ilyen fiatal, és már csavarog! Szép kis mákvirág vagy! Tűnj el innen, még elriasztod a vendégeimet – kiabálta a durva fogadós. Akiko a hidegtől remegve észébe juttatta, hogy zálogba adta neki bélelt kabátkáját.

– Szép kabátka volt, biztosan kapott érte annyit, hogy egy kis forró rizst, halat meg egy csésze teát adjon nekem.

– Hahaha! Zálogba adta nekem a kabátkáját – utánozta Akikót a fogadós. – Ritka becsű, szép kabátka volt, egy vagyont adtak érte! Hahaha! Hát egy aranypénzzel megtömött erszényt nem bíztál rám?! Ha jól látom, az sincs most nálad! Látott már valaki ilyen arcátlanságot? Egy kolduló lány, és zálogba adta nekem a kabátkáját! Ha szép kabátkád lett volna, akkor most otthon ülnél egy szép házban, és nem csavarognál idegen faluban.

A fogadós torkaszakadtából ordított, és a fogadóból ki tóduló jókedvű vendégek kinevették a szegény lányt. Akiko sírva fakadt. Éhes volt, fázott, de legjobban a fogadós példátlan igazságtalansága fájt neki.

– Nesze! – mondta a fogadós, és egy kemény árpagombócot meg egy foltozott zsákdarabot dobott oda Akikónak. – Lásd, milyen jószívű ember vagyok, és ünnepnapon még egy ilyen szemtelen koldust sem engedek üres kézzel elmenni a házam küszöbéről. Most pedig takarodj innen, különben rád uszítom a kutyát!

Akiko sírva a vállára terítette a foltozott zsákot, és a vendégek harsány nevetése és kiáltozása közepette szégyentől égő arccal futott ki a faluból. Csak messze, az erdő szélén állt meg. Lassan hullni kezdett a hó, és Akiko azt sem tudta, hol van. Kétségbeesve ezt mondta:

– Rám már úgysem vár semmi jó. Pusztuljak éhen, vagy fagyjak meg valahol az úton világ csúfjára? Inkább magam vetek véget az életemnek. Bemegyek az erdőbe, hadd faljon fel egy farkas.

Amint ezt elhatározta, letért az útról, és bátran nekivágott a homályos erdőnek. A hegyekben temérdek farkas van, és ilyenkor télen, amikor éhesek, bizonyára nem tart soká, amíg egy rám akad, és véget vet a szenvedésemnek! Ilyen és ehhez hasonló gondolatokat forgatva a fejében,

egy kis tisztásra ért, leült egy kidöntött fára, és várta a farkast. Az erdőben egyre sötétebb lett, nagy pelyhekben hullott a hó, mindenütt csend honolt, egyetlen ág se reccsent, és egy pisszenés sem hallatszott sehol.

– Talán nem vagyok jó helyen – gondolta Akiko, amikor hiába várt a farkasra. – Sohasem voltam még erdőben, és nem tudom, merre járnak a farkasok. De megkeresem őket.

Felállt, és beljebb indult a sötét erdőbe. Bozóton törtetett át, keskeny erdei ösvényeken bandukolt, közben teljes erejéből kiabált:

– Farkas, farkas, gyere és egyél meg, nekem már úgysincs miért élnem!

Sokáig bolyongott így az erdőben, amikor hirtelen megreccsent valami a bozótban, a bokrok ágai szétnyíltak, és egy hatalmas lila szőrű, nagy piros szemű farkas termett az ösvényen. A földhöz lapult, mintha ugrásra készülne, kivicsorította nagy, éles fogait, és figyelmesen nézte Akikót. A lány megtorpant és elhallgatott. Mégiscsak félni kezdett, amikor meglátta a farkas éles fogait, és meghallotta lihegését. De aztán eszébe jutott mindaz a sérelem és megaláztatás, amit az emberektől elszenvedett, reménytelen helyzete, valamint az, hogy éhhalálra van ítélve. Ismét megkeményítette szívét, és elszántan várt sorsára. Félénken nézett ugyan a farkasra, de szilárd hangon így szólt:

– Egyél meg, farkas, én már úgysem várok semmi jót ezen a világon.

A farkas még jobban a földhöz lapult, félig lehuntya a szemét, és fürkészve nézte Akikót, de aztán felült, és nyugodt hangon így szólt:

– Szó sincs róla, téged nem eszek meg. Embert én nem eszek, legalábbis igaz embert nem. Te pedig ember vagy a legjavából. Minden szenvedésed abból ered, hogy nem ismered fel az igaz embereket. Túlságosan hiszékeny vagy. De várj csak, én segítek rajtad.

Ezzel a farkas óvatosan kitépett a szemhéjából két pillát, és Akikónak adta.

– Valahányszor tudni akarod majd, kivel beszélsz, vedd elő ezt a két pillát, és rajtuk keresztül nézd meg a veled szemben álló embert. Tüstént megtudod, mi lakozik benne. És csak annak higgyél, aki nem változik meg, bármilyen figyelmesen nézed is a pilláimon keresztül. Az ilyen ember mellett jó életed lesz. A többieknek pedig ne higgy, akármit ígérjenek is.

A meglepett Akiko elfogadta a farkas szempilláit, megköszönte, és elindult az erdőből kivezető úton. Ámulatában még az éhségről és a hidegről is megfeledkezett.

Ment, mendegélt, végül egy városkába ért. Megállt egy útkereszteződésen, és nézelődött. Kosarakkal a karjukon vagy rőzsével a hátukon emberek mentek el mellette. Egyesek lovakat vezettek a vásárra, mások pedig hazaszállították azt, amit éppen vásároltak. Hány szépen öltözött nő és méltóságteljes férfi haladt el mellette! Valamennyien olyan tisztességesnek és erényesnek látszottak. Ilyen emberekben sem bízhat meg? De elhatározta, hogy megfogadja a farkas tanácsát. A szeméhez emelte a két pillát, és figyelni kezdte a nyüzsgést maga körül. Mennyire megváltozott az elébe táruló kép! Lám, itt méltóságteljesen megy egy selyembe öltözött asszony, körülötte szolgálók, kisgyerekek a karján pesztonka követi, de az asszony kimonójából a szépen fésült fej helyett bárgyú tyúkfej áll ki, és mohón csipeget maga körül. A pesztonkának pedig halféje van, és a szolgálók többnyire egerek vagy tyúkok. Amott meg egy

hivatalnok jön a kíséretével, és ünnepi kimonójának fekete gallérjából kövér disznófej mered ki dölyfösen. Egy mellékutcából kereskedő közeledik, apró szeme ide-oda jár keskeny rókafejében. Egyszóval, bárhova nézett Akiko, mindenütt selyembe, gyapotba vagy foltozott ruhába Öltözött emberi testeket látott jönni-menni, sietni vagy bandukolni, de mindegyiknek állatfeje volt. Sehol egyetlen emberi arc. Akiko elszomorodott. Hát így állunk? Valóban nem léteznek emberek?!

Már-már teljes reménytelenség kerítette hatalmába, amikor hirtelen megpillantott egy fiatal szénégetőt, amint rongyos ruhában, egy nagy zsák faszénnel a vállán az útkereszteződéshez közeledik. Lassan, fáradtan haladt, látszott rajta, hogy messziről jön. Akiko aggódva újra a szeméhez emelte a farkaspillákat. Félt, vajon milyen állatfejet lát meg a férfi vállán. Figyelmesen nézte, de a szénégetőnek megmaradt a saját feje. Akiko ide-oda forgatta, keresztbe is rakta a farkaspillákat, de bármilyen figyelmesen nézte a szénégetőt, emberi feje volt. Akiko örült, de hogyan szólítson meg egy fiatal lány egy ismeretlen embert egy idegen városban? Biztosan valami rosszat képzelne róla. Akiko tehát elhatározta, hogy inkább követni fogja a szegény szénégetőt egészen az otthonáig. Alkalma lesz látni, hogyan él, és útközben talán támad valami ötlete is, hogy mit tegyen.

A szénégető a piacon a zsák szénért rizst, teát és sót vásárolt, sehol sem időzött fölöslegesen, és amint beszerezte azt, amire szüksége volt, indult vissza a hegyekbe. Akiko jóval mögötte óvatosan követte. Igyekezett a lehető legtávolabb maradni tőle, de azért mégsem olyan távol, hogy szem elől veszítse. A fiatal szénégető gyorsan haladt, Akikónak pedig ugyancsak szednie kellett a lábát, hogy le ne maradjon. Átvágtak a rizsföldeken, és letértek az erdei útra. Akiko a távolban végre felszálló füstöt pillantott meg. A szénégetőt elvesztette szem elől, nem csoda, erős férfi volt, aki megszokta a gyors járást, Akiko pedig nagyon elfáradt és elgyengült már az éhségtől, de azért folytatta útját a felszálló füst irányában.

Nemsokára egy tisztásra ért, ahol egy magas boksa állt, és a közelében egy kis viskó. Akiko egyenesen a viskó felé tartott. Bent, a pattogó tűz fölött egy bogrács függött, de senki sem volt a konyhóban. A szénégető nyilván elment valahova. A fáradt Akiko leült a viskó elé, és várt.

Egy kis idő múlva a fiatal szénégető kijött az erdőből; néhány lépésnyire Akikótól megállt, és így szólt:

– Ó, te kísértet! Hát idáig jöttél utánam? Menj utadra, nálam nincs semmi keresnivalód!

Akiko felállt, köszönt, és megpróbálta megmagyarázni a szénégetőnek, hogy ő valóságos lány, nem pedig kísértet. A szénégető végül elhitte neki.

– Már a városban észrevettem, hogy követsz. El akartam szökni előled, de te mindig a nyomomban maradtál. Így hát azt gondoltam, hogy biztosan kísértet vagy. Mit kereshet egy lány egyedül az erdőben? Ezért inkább elmentem a viskómból. Ha ideér a kísértet, és nem talál itt, biztosan odébbáll. De te mit keresel itt az erdőben? Nem nézlek csavargónak, bár alighanem rosszul megy a sorod.

Akiko elmesélte neki, hogy gonosz mostohája és igazságtalan apja újév ünnepén elkergették hazulról, ki a hidegbe. Azt is elmondta, hogy elkeseredésében elment az erdőbe, hogy falják fel a farkasok. Majd arra kérte a szénégetőt, fogadja be a viskójába.

– Főzni fogok neked, és vezetem a háztartásodat. Ehhez nagyon jól értek, biztosan meg leszel velem elégedve.

– Nem tudom, jól fogod-e nálam érezni magad. Szegény szénégető vagyok, fényűzésben nemigen lesz részed. Ugyancsak iparkodnom kell, hogy szűkösen megéljek.

Akiko azt felelte, hogy nem vágyik fényűző életre. Csak arra vágyik, hogy legyen hová lehajtania a fejét.

Végül a szénégető beleegyezett, hogy Akiko nála maradjon. A lány aztán megkérdezte, hol moshatná meg a lábát, mielőtt bemegy a viskóba és vacsorát készít.

– Menj a boksa mögé. Ott az erdő szélén van egy forrás.

A forrást káva vette körül. Akiko lehajolt a víz fölé, amely úgy csillogott, mintha a nap sugarai játszadoznának benne.

– De hiszen már este van, honnan jönnének a napsugarak – csodálkozott Akiko, és még közelebb hajolt a víz fölé, belenyúlt, és egy fénylő, csillogó aranyrögöt emelt ki belőle. Aztán körülnézett, és látta, hogy az egész forrás nagy aranyrögökkel van kirakva. Megmosta a lábát, de szinte szégyellte, hogy az út porát egy aranyforrás vizével mossa le. Majd lehajolt, hogy igyék a bambuszcsovön keresztül csörgedező vízből. Alighanem innen meri a szénégető a vizet a főzéshez, gondolta. Alig ízlelte meg, újabb meglepetés érte. Akiko egy aranyröggel a kezében visszasietett a viskóba.

– Tudod, milyen kő ez? – kérdezte a szénégetőtől.

– Persze hogy tudom, közönséges kő, teli van vele a forrás meg a környéke. Nagyon szép kövek, gyönyörűen csillognak, s akkor sem vesztik el a fényüket, ha megszáradnak – felelte közömbösen a szénégető. – Nézd meg, hogy kidíszítettem velük a tűzhelyemet. Ha akarod, kirakom neked velük az utat a forrásig. Van itt belőlük elég, akárhova nézel!

– Ez nem kő, hanem színarany – világosította őt fel Akiko. – Azt kaphatsz érte, amit csak akarsz, és nem kell nehéz munkával megszerezned, ami a megélhetéshez szükséges.

– Csak nem azt akarod mondani, hogy kőért rizst kaphatok? Félek, hogy a nagy fáradtságtól egy kicsit megzavarodtál. Szénért igen. Szénért mindent megkapok a városban, amire szükségem van, csak legyen belőle elég – hajtogatta a magáét a szénégető.

– És tudod, mi folyik a bambuszcsovóból? – folytatta kérdéseit Akiko.

– Mit faggatsz annyit? – dörögött a szénégető. – Hát mi folya? Jóízű tiszta víz. Abból főzök, azt iszom már évek óta, és még semmi bajom sem történt.

Akiko elnevette magát. Megint visszanyerte régi jókedvét.

– Jóízű tiszta víz! Tudod-e, hogy az a víz rizsbor? Mégpedig a legjobb, ami csak létezik! Akiko aztán sokáig magyarázta a fiatal szénégetőnek, hogy milyen gazdagság közepette él.

– Holnap elvisszük az aranyat a városba, és pénzre váltjuk be. Mesterembereket hívunk, és a rizsbor forrásánál fogadót építtetünk. Meglátod, milyen jó dolgunk lesz!

A szénégető nem nagyon hitte, hogy a fényes kövekért kapnak valamit, de amikor látta, hogy a fáradt és szomorú Akiko szeme csillog az örömtől, és valósággal újjáéledt, szót fogadott neki. Korán reggel elvitték az aranyat a városba, és a tisztáson nemsokára fölépült a Kialudt Boksa nevű fogadó. Kiváló bora és az előzékeny fogadóné kedvessége nemsokára híressé tette az egész vidéken. Kereskedők, szamurájok sereglettek ide, és egyszer útban a főváros felé maga a herceg is betért a fogadóba. Megkóstolta a sziklából eredő különleges ízű rizsbor, és attól fogva rendszeresen küldetett belőle palotájába. A tisztáson mindig vidámság uralkodott, az előkelő vendégek után kevésbé előkelők is jöttek, és végül megjelent a kóbor népség is: szerzetesek meg koldusok. De a jóságos fogadóné senkitől sem sajnálta a nyájas szót és kedves mosolyt.

Mi történt azonban ezalatt odahaza, Akiko falujában? Amikor az apja elkergette Akikót, a gonosz mostoha megnyugodott. Csakhogy minden munkát, amit azelőtt Akiko végzett, most neki kellett ellátnia, s ezért nemsokára ugyanolyan elégedetlen és mogorva lett, mint azelőtt volt, és a végén meghalt. De Akiko apja is rosszul járt. Furcsa balszerencse kezdte üldözni. A műhelyében készített sarlók, amelyeket azelőtt szívesen vásároltak környékbeli parasztok, most eltörtek, még mielőtt a gazdák kiérték velük a földre. Amikor a mester egy jó ásót akart kovácsolni, félresikerült fejsze lett belőle. Hiába szidta az inasokat, hiába bocsátotta el a munkásokat, a műhely hírneve egyre romlott, s végül be kellett zárnia. A kovácmester elvesztette minden vagyonát, és koldusbotra jutott. Bekövetkezett tehát az, amitől a gonosz mostoha félt, csakhogy teljesen más okból.

Egy napon az öreg kovács néhány koldustársával együtt betért a Kialudt Boksa fogadóba. A lányát, persze, nem ismerte meg, de nagyon meglepődött, hogy a fogadóban durva szavak és ellenséges tekintetek helyett minden jövevénynek nemcsak egy tál zsíros levest, hanem egy pohár finom rizsbor is adtak. Az öreg kovács a többi koldus között ült, és Akiko lányát emlegette, aki ugyanolyan kedves és jószívű volt az ínségben élőkhez, mint az itteni fogadóné. Most már tudta, mit jelent az elkínzott, fáradt embernek a nyájas szó, és keservesen megbánta korábbi meggondolatlan tettét.

– Vajon mi történt Akiko lányommal? Talán ő is a világot járja, vagy nyomorúságosan elpusztult valahol – sóhajtott fel, és könnyei a pohárban gyöngyöző rizsborba hulltak.

Akiko felszolgált a vendégeknek, és minduntalan a koldusokat nézte. Valami vonzotta őt hozzájuk. Az egyik öreg koldus ismerősnek tetszett neki. Addig járt körülötte, addig vizsgálta jobbról-balról, míg végül felismerte benne az apját. Sokáig habozott, megszólítsa-e. Eszébe jutottak a bántalmak, amelyek az apai házban érték, s fülében csengtek a kegyetlen szavak, amelyekkel az apja elkergette hazulról. De amikor megpillantotta az öregember arcán lefolyó keserű könnyeket, mindent elfelejtett, és félénken hozzálépett:

– Ne sírjon, édesapám, én a lánya vagyok, Akiko.

– Akiko, kislányom – zokogott hangosan az öreg kovács. – Látod, hogy megbüntetett igazságtalanságomért a sors.

Akiko odahívta a férjét, és mind a hárman elsiratták a múltat, aztán elmesélték sorsukat. Az öreg kovács ettől fogva élete végéig elégedetten és boldogan élt Akikóval meg a férjével, és gyakran mesélte unokáinak a szüleik meg a Kialudt Boksa különös történetét.

- *Japán mese*

3. Királylány a lángpalotában

Volt egyszer egy szegény ember, annak annyi gyermeke volt, mint a rosta lyuka, és a falujának minden lakosát meghívta már komának. Mikor tehát megint kisfia született, kiült az országútra, hogy az első arra jövőt megkérje, legyen a komája.

Akkor egy szürke kabátos öregember jött arra az úton, azt kérte meg, s az öreg szívesen el is fogadta a meghívást, elment vele, és segített megkeresztelni a fiúcskát.

Ez az öregember egy borjas tehenet ajándékozott a szegény embernek; az a borjú ugyanazon a napon jött a világra, amelyiken a fiú született, és a homlokán elől aranyos csillag volt. Azt mondta az öregember, hogy ez a borjú legyen a kisfiúé.

Mikor a fiúcska felcseperedett, mindennap kiment az időközben hatalmas bikává fejlődött állattal a legelőre. A bika beszélni is tudott, és mikor felértek a hegytetőre, így szólt a fiúhoz:

– Te csak maradj itt, és aludj egyet. Közben én majd keresek magamnak legelőt.

Amint a fiút elnyomta az álom, a bika villámnál is sebesebben felvágatott a nagy égi legelőre, ahol arany csillagvirágokat evett. Naplementekor visszasietett, felkeltette a fiút, és aztán együtt hazamentek. Így történt ez mindennap, míg csak a fiú húszéves nem lett.

Akkor egy napon így szólt hozzá a bika:

– Most ülj föl a két szarvam közé, és én elviszlek a királyhoz. Akkor aztán kívánd azt tőle, hogy adjon neked egy hét sing hosszú kardot, és mondd, hogy ki akarod szabadítani a lányát.

Hamarosan megérkeztek a királyi várhoz. A fiú leszállt a bika hátáról, a király elé járult, és elmondta, miért jött.

A király szívesen átadta a kért kardot a pásztorfiúnak, de nemigen reménykedett abban, hogy a leányát viszontlássa, mert már sok bátor ifjú próbálkozott a kiszabadításával, de hiába. Ugyanis egy tizenkét fejű sárkány rabolta el a leányt, és ez a sárkány nagyon-nagyon messze lakott, ahova senki sem tudott eljutni. Az odavezető úton először is egy áthághatatlan óriás hegység terült el, másodszor egy széles, viharos tenger állta útját az oda igyekvőknek, harmadszor pedig: a sárkány egy lángpalotában lakott. Még hogyha sikerül is valakinek átjutnia a hegységen és a tengeren, akkor sem tudott volna áthatolni a hatalmas lángokon, és ha mégis valami csoda folytán átjutott volna a tűzön, akkor a sárkány végzett volna vele.

Ahogy a fiú megkapta a kardot, felült a bikája szarvai közé, és egyetlen pillanat alatt a hatalmas hegyláncnál termettek.

– Na, itt aztán nyugodtan visszafordulhatunk – mondta a fiú a bikának, hiszen lehetetlennek tartotta, hogy átjuthassanak ezen az akadályon.

A bika azonban azt felelte:

– Várj csak egy pillanatig! – és azzal letette a fiút a földre. Alighogy ez megtörtént, nekiiramodott, és hatalmas szarvaival az egész hegyláncot félretolta, így azután tovább tudtak menni.

Akkor a bika újra szarvai közé ültette a fiút, és hipp-hopp, ott termettek a tenger partján.

– Na, most aztán vissza is fordulhatunk! – mondta a fiú. – Hiszen ezen a viharos tengeren senki emberfia át nem tud kelni!

– Várj csak egy pillanatig – felelte a bika -, és kapaszkodjál meg jól a szarvamban.

Azzal lehajolt a víz színéhez, és elkezdett inni. Felitta az egész tengert úgy, hogy száraz lábbal átkelhetek rajta, mint valami legelőn. Nemsokára meg is érkeztek a lángpalotához.

De már itt messziről olyan hőség áradt felénk, hogy a fiú nem bírta kiállni.

– Állj meg! – kiáltotta oda a bikának. – Ne menj tovább, mert mind a ketten elégünk!

A bika azonban egészen közel futott a lángokhoz, és egyszerre csak az egész tengervíz, amelyet előzőleg felhőrpintett, a lángokra zúdította úgy, hogy azok nyomban kialudtak, és ezáltal olyan áthatolhatatlan füst keletkezett, hogy az egész égboltot elborították a füstfelhők.

Egyszer csak aztán dühtől tajtékozva kirohant a szörnyű füstből a tizenkétfejű sárkány.

– Na, most aztán rajtad a sor – szólt a fiúhoz a bika. – Jól vigyázz, hogy a szörnyetegnek mind a tizenkét fejét egyetlen csapással levágjad!

A fiú összeszedte minden erejét, két kezébe fogta a hatalmas kardot, és olyan hirtelen vágással találta el a hatalmas szörnyeteget, hogy valamennyi feje egyszerre lehullott. De a sárkány törzse még mindig ott vonaglott, úgy, hogy a föld is rengett belé.

A bika azonban fölkapta a szarvára a sárkány törzsét, és úgy felhajította a felhők közé, hogy nyoma sem látszott többé. Aztán így szólt a fiúhoz:

– Én elvégeztem a feladatomat. Most eredj be a palotába. Ott megtalálod a kiráyleányt, vezesd őt vissza az apjához!

Ezzel elfutott az égi legelőre, és a fiú soha többé nem látta.

A fiú pedig megtalálta benn a kastélyban a kiráyleányt, aki végtelenül boldog volt, hogy megszabadult az undok sárkánytól. Hazamentek a lány édesapjához, megülték a lakodalmat, s nagy volt az öröm az egész birodalomban.

- erdélyi-szász népmese